

C. BANKOVÝ DOHLED

1. ROZVOJ BANKOVÉHO SEKTORA

Najdôležitejšou udalosťou v roku 2001 bolo ukončenie reštrukturalizácie a privatizácia bánk s rozhodujúcim objemom aktív (45 %) slovenského bankového sektora.

Ozdravenie bankového sektora sa prejavilo vo výraznom zlepšení štruktúry aktív, rastom kapitálovej primeranosti sektora a znížením podielu klasifikovaných úverov.

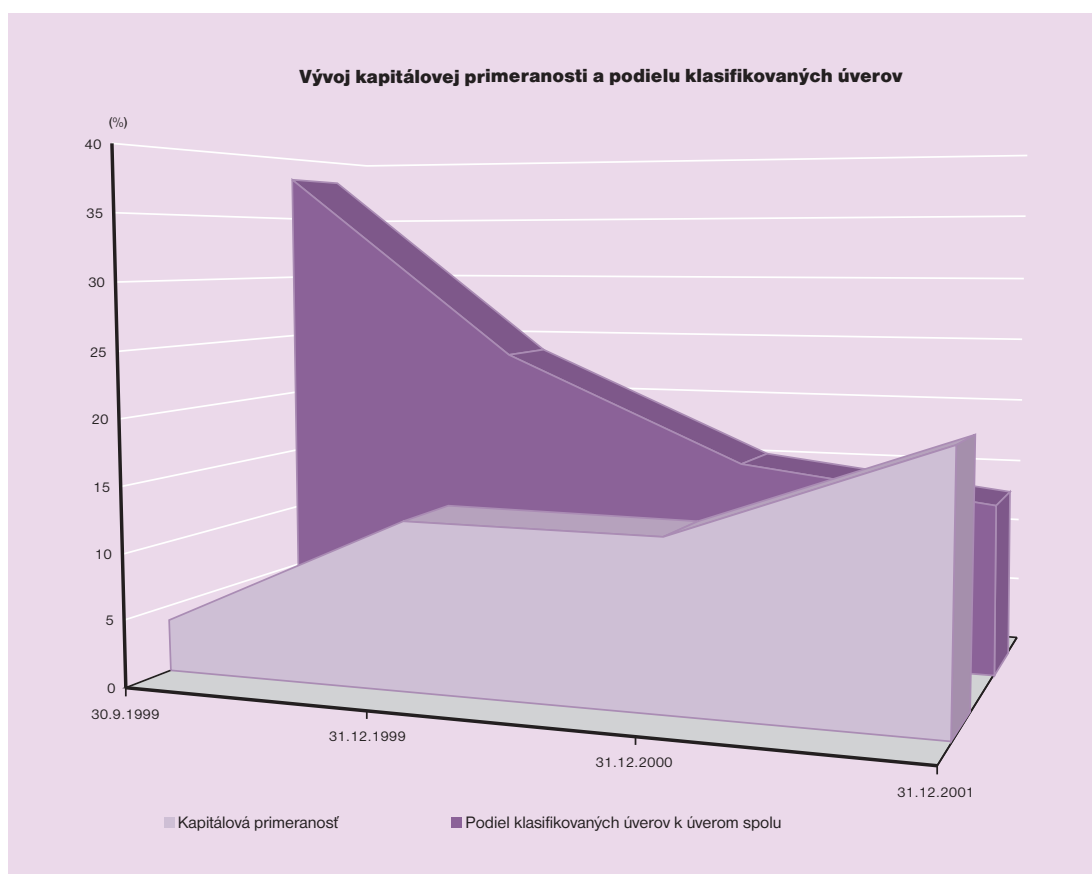
Odsun stratových úverov a ich nahradenie štátnymi dlhopismi malo vplyv na uvoľnenie zdrojov viazaných na krytie nevýnosových aktív. Spolu s postupnou reštrukturalizáciou podnikovej sféry je tým vytvorený základ pre ďalší ekonomický rast hospodárstva SR.

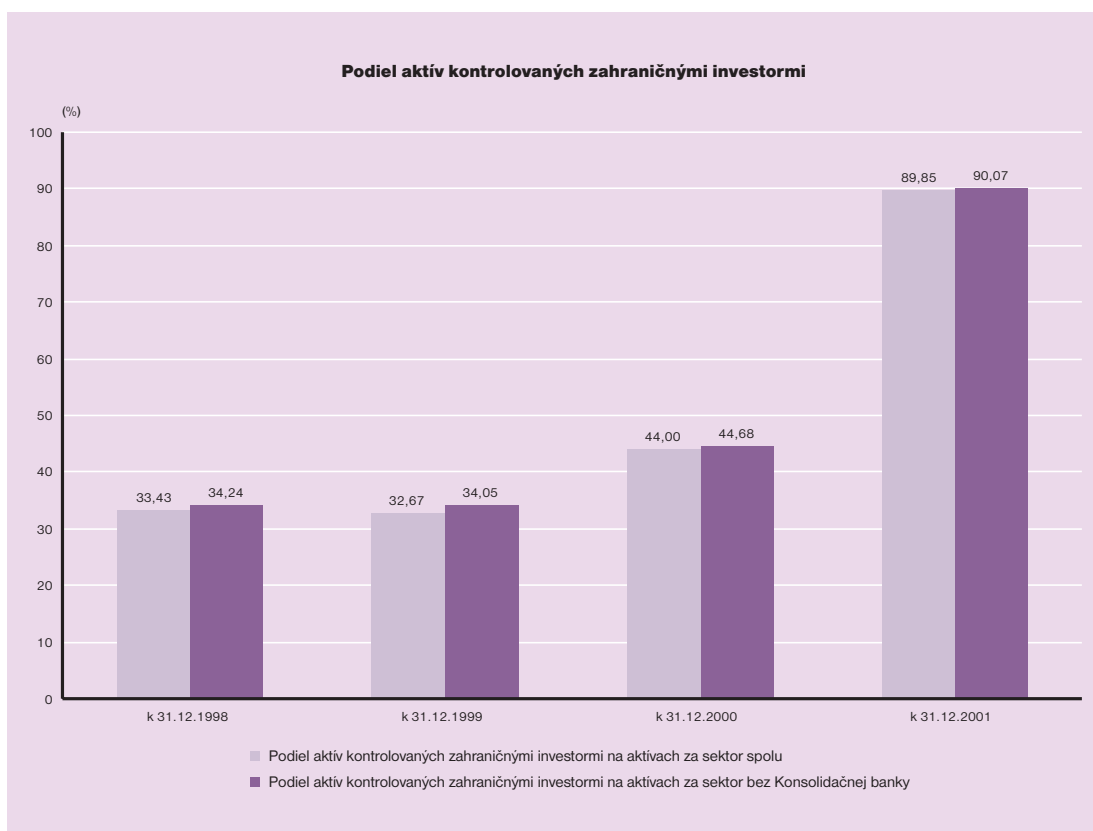
Jedným z cieľov privatizácie bánk, v ktorých mal štát rozhodujúci podiel, bol transfer know-how ako jedného zo stabilizujúcich prvkov

zamedzujúceho zvrátenie situácie vo vývoji najmä úverových aktív. Podiel zahraničných investorov v bankách, ako aj objemu aktív nimi kontrolovaných bol ku koncu roka 2001 dominantný.

Podiel zahraničných investorov na celkovom upísanom základnom imaní bánk a trvale poskytnutých finančných prostriedkoch sa v roku 2001 výrazne zvyšoval. Nárast bol spôsobený predovšetkým postupným odpredajom štátom vlastnených podielov na základnom imaní bánk zahraničným investorom.

Majoritný podiel na základnom imaní Slovenskej sporiteľne, a. s., Bratislava nadobudla v apríli 2001 Erste Bank der Österreichischen Sparkassen a k ultimu sledovaného obdobia vlastnila 67,2 % akcií banky. IntesaBci Milano nadobudla prostredníctvom 100 %-nej dcérskej spoločnosti Comit Holding International, S.A. Luxemburg v novembri 2001 podiel na základnom imaní Všeobecnej úverovej banky, a. s., Bratislava vo

výške 94,47 %. V súvislosti s pripravovaným predajom akcií Investičnej a rozvojovej banky, a. s., Bratislava zahraničnému investorovi previedlo Ministerstvo financií SR podiel 65,5 % na Fond národného majetku, čím sa podiel FNM zvýšil zo 4,0 % na 69,56 %. Slovenská poisťovňa, a. s., zvýšila v decembri 2001 v súvislosti s pripravovaným predajom akcií zahraničnému investorovi svoj podiel v Istrobanke, a. s., Bratislava zo 72,0 % na 82,0 % odkúpením podielu ERSTE BANK vo výške 10,0 %.

V bankovom sektore pôsobí od októbra 2001 HVB Bank Slovakia, a. s., Bratislava po zlúčení Bank Austria Creditanstalt Slovakia, a. s., a HypoVereinsbank Slovakia, a. s., Bratislava.

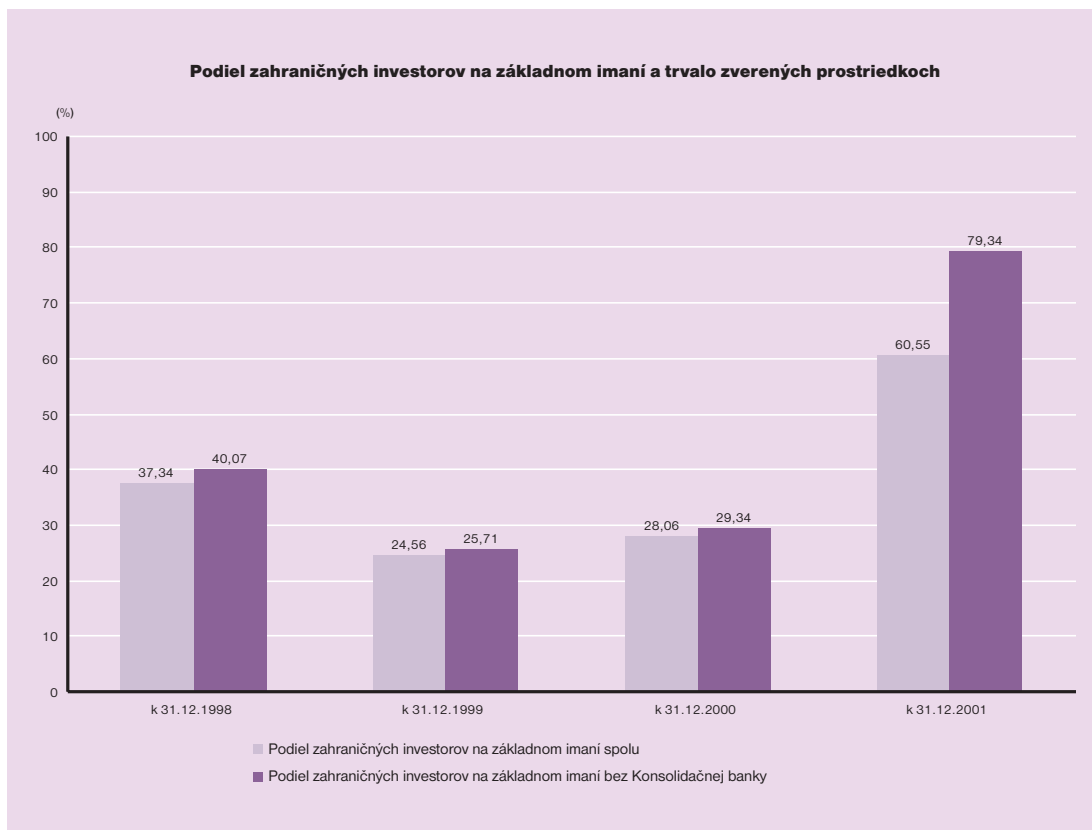
S reštrukturalizačným procesom bankového sektora súvisí aj transformácia Konsolidačnej banky, š. p. ú., do ktorej sa odsunula časť problémových pohľadávok. MF SR ako zakladateľ Konsolidačnej banky Bratislava, š. p. ú., vydalo rozhodnutie, ktorým sa banka k 31. januáru 2002 zrušuje bez likvidácie.

2. HOSPODÁRSKE VÝSLEDKY A OBOZRETNÉ PODNIKANIE

Výsledky ku koncu roka 2001 potvrdzujú stabilizáciu vývoja bankového sektora SR.

V bankovom sektore k 31. decembru 2001 pôsobilo dvadsaťjeden bankových subjektov (devätnásť bánk a dve pobočky zahraničných bánk) a desať zastúpení zahraničných bánk. Z uvedených devätnásť bánk sú dva štátne peňažné ústavy a tri špecializované banky – stavebné sporiteľne. Päť bánk a jedna pobočka zahraničnej banky mali povolenie na vykonávanie hypotekárnych obchodov.

Objem upísaného základného imania bankového sektora SR (bez NBS) medziročne vzrástol o 4,0 mld. Sk, zo 49,2 mld. Sk na 53,2 mld. Sk. Vykazované trvalo poskytnuté finančné prostriedky pobočkám zahraničných bánk v medziročnom porovnaní vzrástli o 81,4 mil. Sk, zo 4,8 mld. Sk na 4,9 mld. Sk.

Popri medziročnom raste bilančnej sumy o 81,9 mld. Sk (9,66 %) na objem 928,8 mld. Sk sa zlepšili niektoré finančné ukazovatele a bol zaznamenaný priaznivý vývoj plnenia ukazovateľov obozretného bankového podnikania. Vývoj bilančnej sumy bankového sektora bol ovplyvnený najmä nárastom primárnych zdrojov o 64,6 mld. Sk (o 10,83 %) na objem 660,9 mld. Sk.

Pohľadávky z úverov k 31. decembru 2001 vykazujú v porovnaní s koncom roka 2000 štatisticky pokles, avšak po zohľadnení konverzie odsunutých úverov za reštrukturalizačné dlhopisy zaznamenal objem úverov za bankový sektor ako celok medziročný rast viac ako 10 %.

Klasifikované úverové pohľadávky klesli o 14,1 mld. Sk na 74,5 mld. Sk, t.j. o 15,87 %. Podiel klasifikovaných úverov na úveroch spolu bol ovplyvnený rýchlejšim tempom poklesu celkových pohľadávok v porovnaní s poklesom klasifikovaných pohľadávok a k ultimu sledovaného

obdobia predstavoval 22,00 % (bez Konsolidačnej banky 14,01 %).

Podiel výnosových aktív bankového sektora dosiahol k 31. decembru 2001 91,13 %, najmä vplyvom umiestňovania voľných zdrojov bánk do cenných papierov. Medziročný nárast výnosových aktív predstavoval 12,99 % a ich objem vzrástol na 846,4 mld. Sk.

Banky vykázali k 31. decembru 2001 čistý zisk v objeme 9,1 mld. Sk. V medziročnom porovnaní vzrástol o 4,7 mld. Sk (o 107,22 %). Strata ako hospodársky výsledok bola vykázaná v troch bankách, čo je o dve menej ako v rovnakom období roku 2000.

Zlepšenie kvality aktív sa prejavilo aj vo vývoji ukazovateľov rentability:

Rentabilita kapitálu (ROE) v %	31.12.2000	31.12.2001
za bankový sektor spolu	8,90	17,07
za bankový sektor bez vplyvu Konsolidačnej banky, š. p. ú.	25,16	22,67

Rentabilita aktiv (ROA) v %	31.12.2000	31.12.2001
za bankový sektor spolu	0,54	1,02
za bankový sektor bez vplyvu Konsolidačnej banky, š. p. ú.	1,48	1,01

3. HODNOTENIE OBOZRETNÉHO PODNIKANIA BÁNK

Hlavnou úlohou a poslaním bankového dohľadu je podpora stability a zdravého rozvoja bánk, bankového systému a ochrana záujmov vkladateľov. Jedným zo základných regulačných nástrojov bankového dohľadu sú pravidlá obozretného podnikania bánk a nimi stanovené limity.

Kapitálová primeranosť bankového sektora SR k 31. decembru 2001 vzrástla a po nezapočítaní vplyvu Konsolidačnej banky dosiahla 19,72 %. Limit kapitálovej primeranosti nespĺnila k ultimu hodnoteného obdobia jedna banka.

Nekrytá predpokladaná strata bankového sektora SR v porovnaní s vykázanou stratou k 31. decembru 2000 klesla k 31. decembru 2001 z 0,011 mld. Sk na 0,007 mld. Sk. Nekrytú predpokladanú stratu k hodnotenému obdobiu vykázali tri banky.

V priebehu roka 2001 bolo zaznamenané zlepšenie plnenia limitov úverovej angažovanosti. Opatrením stanovený limit voči nebankovým klientom nespĺnili k 31. decembru 2001 štyri banky (bez vplyvu Konsolidačnej banky). Limit voči osobám s osobitným vzťahom a limit agregovanej čistej úverovej angažovanosti nespĺnila jedna banka.

Limit mesačnej likvidity (podiel mesačných aktiv a pasív nesmie byť menší ako 0,9) k 31. decembru 2001 splnili všetky banky. Limit podielu súčtu stálych a nelikvidných aktiv k vlastným zdrojom a rezervám (nesmie byť väčší ako 1) nespĺnili dve banky.

Plnenie limitov nezabezpečených devízových pozícií sa stabilizovalo a všetky banky stanovené limity k ultimu sledovaného obdobia splnili.

Dohliadky na mieste

V roku 2001 bolo vykonaných šesť dohľadov v piatich bankách.

NBS svojím rozhodnutím z 24. augusta 2001 zaviedla nútenú správu v Devín banke, a. s., Bratislava a banka prešla do osobitného režimu. Dňa 28. septembra 2001 vyhlásil Krajský súd v Bratislave konkurz na majetok banky. Týmto vyhlásením sa skončila nútená správa.

4. POSILNENIE REGULÁCIE A VÝKONU BANKOVÉHO DOHĽADU

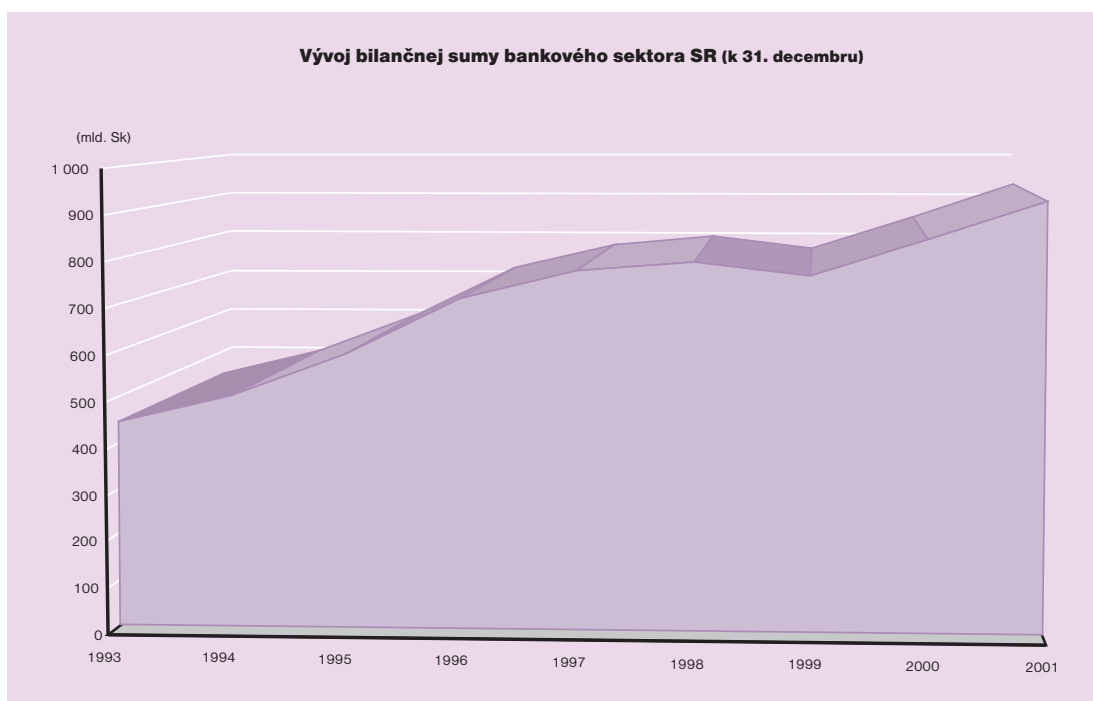
V roku 2001 boli vykonané v legislatíve SR zásadné zmeny, ktoré výrazne posilnili postavenie bankového dohľadu.

Národná rada Slovenskej republiky prijala 23. februára 2001 ústavný zákon č. 90, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov. Ústavným zákonom bolo novelizované znenie článku 56 Ústavy Slovenskej republiky. Tým bolo posilnené postavenie Národnej banky Slovenska ako nezávislej centrálnej banky Slovenskej republiky a Ústava SR umožňuje NBS aj legislatívnu iniciatívu.

Ďalej bola prijatá novelizácia zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska a nový zákon o bankách č. 483/2001 Z. z. z 5. októbra 2001, účinný od 1. januára 2002. Na základe splnomocňovacích ustanovení nového zákona o bankách vypracovala Národná banka Slovenska v prvej etape šesť opatrení a v spolupráci s Ministerstvom financií SR jednu vyhlášku, ktoré boli v decembri 2001 schválené Bankovou radou Národnej banky Slovenska.

Bankový sektor SR	31.12.2000	31.12.2001	Rozdiel	Zmena v %
	v tis. Sk	v tis. Sk	12/01 - 12/00	12/01 - 12/00
Počet pracovníkov	22 332	21 265	-1 067	-4,78
Počet bánk v SR	21	19	-2	-9,52
Počet pobočiek zahraničných bánk v SR	2	2	0	0,00
Počet zastúpení zahraničných bánk v SR	10	10	0	0,00
Počet pobočiek v SR	291	302	11	3,78
Počet nižších organizačných zložiek v SR	810	750	-60	-7,41
Počet pobočiek v iných krajinách	1	1	0	0,00
Počet nižších organizačných zložiek v iných krajinách	1	1	0	0,00
Počet zastúpení v iných krajinách	7	4	-3	-42,86
Úhrn aktív	846 954 662	928 808 622	81 853 960	9,66
Výnosové aktíva	749 110 627	846 437 823	97 327 196	12,99
Úhrn medzibankových aktív	347 925 147	305 902 162	-42 022 985	-12,08
Úhrn devízových aktív	155 146 071	171 926 887	16 780 816	10,82
Cenné papiere	136 464 924	251 069 631	114 604 707	83,98
Pohľadávky z úverov	408 229 708	338 661 341	-69 568 367	-17,04
z toho: klasifikované pohľadávky	88 573 806	74 519 912	-14 053 894	-15,87
Podiel klasifikovaných pohľadávok na úveroch spolu (%)	21,70	22,00	0,31	1,42
Nekrytá predpokladaná strata	11 291	7 168	-4 123	-36,52
Vytvorené opravné prostriedky ku klasifikovaným úverom	69 431 148	61 474 702	-7 956 446	-11,46
Zákonné rezervy	5 498 288	4 031 782	-1 466 506	-26,67
Základné imanie	49 169 329	53 153 968	3 984 639	8,10
Vlastné zdroje	115 726 128	116 611 762	885 634	0,77
Úhrn zdrojov - bankový sektor	158 219 633	166 645 557	8 425 924	5,33
Úhrn zdrojov - nebankový sektor	596 300 597	660 864 735	64 564 138	10,83
z toho: chránené vklady	312 545 469	362 934 016	50 388 547	16,12
Zisk bežného obdobia	15 795 169	10 705 605	-5 089 564	-32,22
Strata bežného obdobia	11 417 609	1 634 604	-9 783 005	-85,68
Saldo zisku a straty	4 377 560	9 071 001	4 693 441	107,22
Kumulovaný hospodársky výsledok	-43 383 062	-25 129 947	18 253 115	-42,07
Kapitálová primeranosť	2,44	13,35	10,91	447,13

Bankový sektor bez Konsolidačnej banky	31.12.2000	31.12.2001	Rozdiel	Zmena v %
	v tis. Sk	v tis. Sk	12/01 - 12/00	12/01 - 12/00
Úhrn aktív	834 037 808	926 579 563	92 541 755	11,10
Výnosové aktíva	739 359 190	845 756 090	106 396 900	14,39
Úhrn medzibankových aktív	346 721 301	305 607 471	-41 113 830	-11,86
Úhrn devízových aktív	155 146 071	171 926 887	16 780 816	10,82
Cenné papiere	136 464 924	251 069 631	114 604 707	83,98
Pohľadávky z úverov	368 694 649	306 942 277	-61 752 372	-16,75
z toho: klasifikované pohľadávky	56 473 028	43 016 528	-13 456 500	-23,83
Podiel klasifikovaných pohľadávok na úveroch spolu (%)	15,32	14,01	-1,30	-8,50
Nekrytá predpokladaná strata	11 291	7 168	-4 123	-36,52
Vytvorené opravné prostriedky ku klasifikovaným úverom	38 470 793	30 346 045	-8 124 748	-21,12
Zákonné rezervy	5 331 586	4 017 625	-1 313 961	-24,64
Základné imanie	46 812 390	39 403 029	-7 409 361	-15,83
Vlastné zdroje	120 277 991	102 390 990	-17 887 001	-14,87
Úhrn zdrojov - bankový sektor	123 460 346	154 345 557	30 885 211	25,02
Úhrn zdrojov - nebankový sektor	596 184 865	660 863 528	64 678 663	10,85
z toho: chránené vklady	312 545 469	362 934 016	50 388 547	16,12
Zisk bežného obdobia	15 795 169	10 567 847	-5 227 322	-33,09
Strata bežného obdobia	4 016 473	1 634 604	-2 381 869	-59,30
Saldo zisku a straty	11 778 696	8 933 243	-2 845 453	-24,16
Kumulovaný hospodársky výsledok	-10 606 715	7 511 642	18 118 357	-170,82
Kapitálová primeranosť	12,48	19,72	7,24	58,01

Okrem už spomínaných zákonov a podzákonných právnych noriem boli prijaté a nadobudli účinnosť aj ďalšie novely zákonov o ochrane vkladov a o konkurze a vyrovnaní a nový zákon o cenných papieroch a investičných službách, ktoré priamo súvisia s výkonom bankových činností. V Národnej rade SR bol prerokovaný zákon o dohľade nad finančným trhom a bola pripravená novela zákona o ochrane proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti.

Ďalším významným krokom ovplyvňujúcim posilnenie regulácie a najmä výkon bankového dohľadu bola realizácia základných úloh schváleného Dlhodobého plánu rozvoja bankového dohľadu prijatého v súvislosti s plnením podmienok dohodnutých s medzinárodnými inštitúciami (Svetová banka, Medzinárodný menový fond). Okrem realizácie organizačných zmien bankového dohľadu to bolo prijatie Vyhlásenia o poslaní bankového dohľadu a Etického kódexu pracovníka bankového dohľadu. Postupne sa začali plniť ďalšie úlohy najmä v oblastiach personálneho posilnenia bankového dohľadu, rizikového hodnotenia bánk, prípravy dohľadacích procedúr integrovaného bankového dohľadu na podporu realizácie proaktívneho prístupu výkonu

bankového dohľadu ako súčasť jeho novej stratégie.

Zákonné normy

Novela zákona o Národnej banke Slovenska s účinnosťou od 1. mája 2001 umožňuje vo vzťahu k bankovému dohľadu v § 36 a § 37 jeho nezávislý postup a rozhodovanie v prvostupňovom konaní a pri výkone bankového dohľadu. Ďalej boli presne a jednoznačne vymedzené jednotlivé činnosti bankového dohľadu v oblasti povoľovacej a inej rozhodovacej činnosti, výkonu bankového dohľadu na diaľku a na mieste. Jednou z najvýznamnejších zmien bolo zrušenie štátneho dozoru v bankovníctve a jednoznačné vymedzenie právomoci a zodpovednosti bankového dohľadu. Prínosom novely je aj zosúladienie slovenskej legislatívy s právom Európskej únie.

Ďalšou právnou normou prijatou v roku 2001 je zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Cieľom uvedeného zákona je posilnenie postavenia Národnej banky Slovenska pri výkone bankového dohľadu, zosúladienie slovenskej bankovej legislatívy s príslušnými smernicami Európskej

únie, zohľadnenie odporúčaní Svetovej banky a Medzinárodného menového fondu. Určuje tiež požiadavky na činnosť bánk a pobočiek zahraničných bánk vrátane požiadaviek na ich obozretné podnikanie a zvyšuje osobnú zodpovednosť členov dozorných rád a štatutárnych orgánov bánk za nepriaznivý hospodársky vývoj v bankách. Zákon obsahuje legislatívny rámec vykonávania bankového dohľadu na konsolidovanom základe. Vytvára predpoklady na rýchle uplatnenie opatrení na nápravu voči problémovým bankám, napríklad pri neúmernom poklese kapitálovej primeranosti banky a podrobnejšie upravuje otázky súvisiace s nútenou správou. Určuje prísnejšie požiadavky na spoluprácu auditorov bánk s Národnou bankou Slovenska.

Národná rada Slovenskej republiky schválila 9. novembra 2001 zákon č. 492/2001, ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zákon nadobudol účinnosť 1. decembra 2001 s výnimkou čl. I bodu 4 ustanovenia § 3 ods. 3 písm. c) a čl. I bodu 17 ustanovenia § 9 ods. 2 písm. b), ktoré nadobudnú účinnosť dňom nadobudnutia platnosti zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskym spoločenstvám a Európskej únii.

Národná rada SR prijala 9. novembra 2001 zákon č. 566/2001 o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch). V zmysle uvedeného zákona bol zriadený nový štátny orgán – Úrad pre finančný trh – ako orgán štátneho dozoru v oblasti kapitálového trhu a poisťovníctva a bola upravená pôsobnosť a postup tohto orgánu pri výkone štátneho dozoru. Úrad je zodpovedný za výkon svojej činnosti vláde SR, ktorej predkladá správy o činnosti za predchádzajúci kalendárny rok spolu s analýzou aktuálneho stavu kapitálového trhu a poisťovníctva v SR. Podľa zákona Úrad spolupracuje s Ministerstvom financií SR na tvorbe a uskutočňovaní finančnej politiky, najmä na príprave analýzy vývoja kapitálového trhu

a poisťovníctva, ako aj koncepcie ich rozvoja a všeobecne záväzných právnych predpisov v tejto oblasti.

Národná rada Slovenskej republiky prijala 3. októbra 2001 zákon č. 500/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Prijatím zákona došlo k aproximácii základných komunitárnych predpisov práva obchodných spoločností EÚ z hľadiska strednodobých priorít. Zákonom bola posilnená ochrana veriteľov a iných tretích osôb v obchodnom styku, ochrana spoločníkov kapitálových spoločností pred možným zneužitím postavenia štatutárnymi orgánmi a dozornými orgánmi kapitálových spoločností. Striktne boli vymedzené podmienky a postup orgánov spoločnosti pri zlúčení, splynutí alebo rozdelení spoločnosti a posilnila sa ochrana veriteľov spoločnosti a menšinových akcionárov.

Podzákonné normy

Konkrétny výkon bankového dohľadu sa realizuje prostredníctvom podzákonných noriem – opatreniami obozretného podnikania bánk, ktoré upravujú požiadavky a rámec výkonu bankových činností. Pravidlá obozretného podnikania sú zatiaľ obsiahnuté v opatreniach, ktoré boli vydané ešte na základe splnomocňovacích ustanovení v zákone 21/1992 o bankách, pričom ich rozsah sa priebežne upravoval na základe snahy o zosúladovanie s právom Európskej únie a s princípmi efektívneho výkonu bankového dohľadu vydanými Bazilejským výborom pre bankový dohľad. V súlade s uvedeným nadobudli v roku 2001 účinnosť novelizované opatrenia NBS o obmedzeniach pre nezabezpečené devízové pozície bánk, o kapitálovej primeranosti bánk, o pravidlách likvidity bánk a pobočiek zahraničných bánk, o uverejňovaní informácií bankami a pobočkami zahraničných bánk, o pravidlách pre obmedzenia sústreďovania majetku bánk voči iným subjektom, o predkladaní informácií bankami a pobočkami zahraničných bánk Národnej banke Slovenska.

V nadväznosti na schválený zákon číslo 483/2001 Z. z. o bankách boli v roku 2001 vypracované opatrenia, ktoré ustanovujú náležitosti:

- žiadosti o udelenie bankového povolenia,
- žiadosti o udelenie bankového povolenia pre zahraničnú banku na vykonávanie bankových činností prostredníctvom jej pobočky na území Slovenskej republiky,
- žiadosti o registráciu zastúpenia zahraničnej banky alebo obdobnej zahraničnej finančnej inštitúcie, ktorá vykonáva bankové činnosti,
- žiadosti banky o predchádzajúci súhlas na zriadenie pobočky v zahraničí,
- žiadosti o predchádzajúci súhlas podľa § 28 ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

- o náležitostiach oznámenia potrebného na zistenie ďalších osôb, ktoré na základe vzťahu k oznamovateľovi majú k banke alebo k pobočke zahraničnej banky osobitný vzťah,
- vyhláška NBS a MF SR o registri hypoték a podrobnostiach o postavení a činnosti hypotekárneho správcu a jeho zástupcu,
- a nové opatrenie, ktorým sa ustanovuje osnova rozšírenej správy audítora pre audit bánk a pobočiek zahraničných bánk, čím sa splnila aj jedna z podmienok vedúcich k harmonizácii 25 základných princípov výkonu bankového dohľadu vydaných Bazilejským výborom pre bankový dohľad.